

Savo manuš ajso dživipen, savo dživipen ajso čačipen

Romano hangos

8, Kč

ROMSKÝ HLAS – ČTRNÁCTIDENÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICE

ROČNÍK 9 • ČÍSLO 12 • VYŠLO 4. ČERVENCE 2007

zprávy

VRBNO POD PRADÉDEM –

Zatím neznámý pachatel vhodil první červencovou sobotu hodinu před půlnocí do domu na náměstí sv. Michala láhev s hořlavinou. Ta začala hořet ve společné předsině domu. Podle policistů pachatel zřejmě hned poté ujel. V bytě bylo pět osob, z toho tři děti. Dívaly se na televizi a přežily útok bez zranění.

HOLEŠOV – Záměrem zbourat dělnickou kolonii v holešovské Školní ulici se vážně zabývá tamní městská rada. Jeden dům už byl srovnán se zemí. Kam nastěhovat zhruba 150 nájemníků z kolonie, kteří by tak přišli o bydlení a jejichž menší část tvoří Romové a nepláčí, ale ve vedení města zatím nikdo přesně neví.

ČESKÉ BUDĚJOVICE – Výstava v radniční síni českobudějovického magistrátu od začátku prázdnin představuje projekt, který pomáhá lidem ohroženým sociálním vyloučením. Návštěvníci se dozvědí více zejména o terénní práci či výchovných a vzdělávacích aktivitách pro děti a mládež. Výstava se jmenuje Makušale, což ve volném překladu znamená romsky všichni lidé.

SVOJANOV – Sedmý ročník romského festivalu Gypsy celebration, který se uskuteční 27. až 29. července na hradě Svojanov, přináší přednášky, besedy, taneční a pěvecké workshopy, promítání romských filmů a koncerty předních romských umělců. Na festivalu vystoupí Temečhave, Ida Kellarová s kapelou Romano rat a pěveckým souborem Apšora, Kale a mnoho dalších.

Nabitý sál sledoval vystoupení známých romských hudebníků i herců, přišel i premiér Divoký romský večer v pražském divadle

Pražské divadlo Ponec se stalo poslední červnový víkend svědkem netradičních vystoupení a setkání. Nestává se příliš často, aby na jednom místě vystupovaly desítky romských hudebníků a tanečníků, a téměř nikdy se nestává, aby český premiér se svou ministryní tančil obklopen barevnými sukněmi krásných Romek.

Víkendová vystoupení probíhala pod názvem Romano ilo (Romské srdce) a pořadatelem bylo nově vzniklé Sdružení na podporu romské kultury, jehož zakladatelé si stanovili jako cíl zvyšovat povědomí o romské kultuře v České republice i v zahraničí. Zatímco páteční vystoupení byla brána tak trochu „na zkoušku“, v sobotu již proběhla vystoupení naostro. Romští umělci se nechtěli nechat zahanbit před zástupci vlády a už vůbec ne před nabitým sálem.

Po sedmé večer začala úvodní část programu před schody divadla. Vedle stylového kouřícího kotlíku sedí kapela Jana Pokračování na str. 3

Premiér Topolánek tančí mezi Romy. Idylka, která se však příliš neslučuje s asociální politikou jeho vlády, ta chce bohatým dávat a chudým ještě více brát
Foto: Jiří Salík Sláma

Čunek a Nečasův plán

Vicepremiér a ministr práce Petr Nečas chce výrazně zpřísnit vyplácení sociálních dávek a věří, že tento krok většina české společnosti uvítá. Řekl to v rozhovoru pro Hospodářské noviny. Ministr Nečas má pravdu, že „zásah“, kterým přijdou po jednom roce nezaměstnaní o dávky a dostanou jen životní minimum 2020 korun (podle HN se to týká asi 250 tisíc lidí), bude „populární“, protože většinu společnosti se nelíbí zneužívání sociálního systému. Podobný krok udělala slovenská vláda v roce 2003, také s podporou velké většiny obyvatelstva.

Musela sice rychle nasadit policii a armádu, protože Romové začali od hladu rabovat supermarkety a v Trebišově bylo menší povstání, ale mnoho Slováků tleskalo vládě za odvahu. Nečasův plán zprehlednit a zpřísnit sociální systém je věcně správný. Má však jednu velkou politickou vadu – a ta se jmenuje Jiří Čunek. Ministr Nečas v rozhovoru pro HN ani jednou nezmiňuje Romy – je politicky korektní –, ale když zmiňuje dlouhodobě nezaměstnané, mluví ve skutečnosti především o nich. Bylo by nemístné podezírat ministra práce z rasismu a z úmyslu

vytrestat romskou menšinu. To se však nedá říct o vládě jako takové. Jejím vicepremiérem je totiž člověk, který svůj postoj k Romům prokázal nejen nejasnými výroky, ale i skutky, jež nedávno odsoudil ombudsman Otakar Motejl. Bude to vláda s Čunkem ve svém středu, která musí schválit Nečasův plán, jenž tvrdě dopadne právě na Romy. Pokud se chce vláda zbavit podezření z rasistických úmyslů, má o jeden velmi důrazný důvod navíc proto, aby se Čunka co nejdříve zbavila.

**Martin M. Šimečka
Respekt**

z obsahu

Marné hledání komunity

Nový výzkum Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy o ghettech a „Smoulovech“: čtenáře zavede například do Kladna-Starých Kročehlav / Štěpánova, Mostu-Chanova, Ostravy-Přivozu ...

strana 4-5

Dílňa v Kobylé

Letos v březnu zahájilo Společenství Romů na Moravě (SRNM) projekt Integrace Romů v Olomouckém kraji, který se zaměřuje na sociálně vyloučené Romy v lokalitách Olomoucka, Šternberku a Jesenicka.

strana 6

Hurá, prázdniny jsou tu! Spíše než zpráva jen úlevně vydechnutí. Naše redakce přeje všem dětem školou povinným pěkně prožít léta ve zdraví a spokojenosti. A rodičům – aby ty prázdniny svých ratolet přžili neméně úspěšně ve zdraví. Romano hangos volno mít nebude a bude všem, aspoň věříme a doufáme, dobrým společníkem i o prázdninách.

Protest kanceláři Rady vlády pro záležitosti romské komunity

My, níže jmenované romské nevládní neziskové organizace (NNO) z Karlovarského kraje, tímto veřejně vyjadřujeme svou krajní nespokojenost a nesouhlas nad právě nás vyřazujícím systémem (skoro trendem) přerozdělování financí.

Nedostává se nám podpory od doby, kdy jsme si dovolili poukázat na nekalé praktiky zodpovědných a jimi nám bylo ihned naznačeno, že „teď už máme smůlu“. Bohužel to dodrželi...

Naivně jsme doufali, že v současné demokracii toto již není možné, ale realita je taková, že nyní po dvou letech jsme na pokraji krachu, a to i přesto, že jako jedna z mála krajských romských organizací jsme akreditováni pro poskytování sociálních služeb (terénní programy,

Občanská poradna – K. Vary, vzdělávání TSP).

Ani zřejmě a očividně výsledky naší dlouholeté práce, jakož i negativní hodnocení provedených kontrol, nezabránilly našemu odstavení, kdy cílem je vymazat progresivní a nepohodlné kritiky.

Víme, že za neschvalováním našich dnes kvalitně psaných projektů na vzdělávací, komunitní a jiné programy v terénu, kde jsme často jedinou pomocí potřebným, stojí právě malicherná osobní msta.

Vyzýváme nadřazené orgány k faktickému (už ne jen slibovanému) prošetření shnilého a vyvození postihů a personálních odchodů.

Apelujeme také na podobně postihované NNO v republice, abychom se společným postupem vymanili

z naší degradace a závislosti na úplatných úřednících vlády a zaujatých politikách, kteří rozhodují o našem dalším bytí.

Jsme dnes v situaci, kdy buďto skončí naše činnost, nebo padnou ony vředy mezi poskytovatelé, což obojí v důsledku pocítí naši klienti.

Chceme doufat ve spravedlnost, objektivitu posouzení a předvídatost výhodnějšího.

Krajská rada Romů KV s místními organizacemi, Khamoro Chodov, AC Roma a Sportovní federace Romů, Rada chebských romských organizací, Vzdělanost – most budoucnosti Sokolov, ROKS KV, Klub pomoci Romům Ostrov, Lačno džives Nejdek, Meta Nové Sedlo

zaznamenali jsme

Agentura pro Romy. Vládní agentura pro řešení romských otázek by měla vzniknout k 1. lednu 2008. Řekla to ministryně Džamila Stehlíková, která má ve vládě na starosti menšiny a lidská práva. Agentura nebude samostatným úřadem, ale stane se součástí Rady vlády pro záležitosti romské komunity. Nový úřad bude zaměstnávat asi 70 lidí, převážně v jednotlivých regionech. Připomínáme, že návrh na zřízení Agentury byl pro vládu připraven k rozhodnutí před dvěma lety. Vláda nakonec nerozhodla pro její zřízení, aniž vysvětlila proč.

Oběti nacismu dostaly miliony eur. České oběti nacismu dostaly z Německa odškodnění ve výši 230 mil. eur (6,5 miliardy Kč) a z Rakouska zhruba 30 mil. eur (840 mil. Kč). Uvádí to materiál Ministerstva zahraničních věcí ČR o ukončení výplat obětem nucených prací a jiného bezpráví. Ministr zahraničí Karel Schwarzenberg při té příležitosti pozval k malému posezení několik osobností, které pracovaly intenzivně i při mezinárodních jednáních na odškodnění nacisty persekovaných lidí. Mezi pozvanými byl i náš šéfredaktor Karel Holomek, ve své době člen Koordinační rady Česko-německého fondu budoucnosti, který vyplácel odškodnění v tzv. sociálním programu, mimo jiné i pro Romy.

Břeclavský zastupitel Tomáš Nepraš označil břeclavské Romy za „černé ludry“. Ve středu 27. června na zasedání zastupitelstva řekl v souvislosti s nedostatky v chování Romů, že: „To neplatí pro ty černé ludry, ale pro normální bílé občany.“ Nyní se Tomáš Nepraš směšně vymlouvá, že neřekl „ludry“, ale „lutra“, což je latinsky vydra říční. Skvělé! Ještě že je tak jazykově vybaven, že ví, jak se řekne vydra latinsky. Jen jaksi není jasné, jakou má tato vydra souvislost s nepořádkem na parkovišti. Tak to už chodí i na našich zastupitelstvech.

Svátek Romů v Karviné

V sobotu 30. června se konal v Karviné již osmý ročník romského festivalu. Několikrát jsem tento festival navštívil a musím říci, že každým rokem nabývá většího a většího rozsahu. Tentokrát jsem byl ohromen. V letním amfiteátru, který čítá 2500 míst k sezení, nebylo již ve tři hodiny odpoledne volného místa. A těch lidí v přílehlých prostorách! Myslím si, že není co do počtu diváků většího romského festivalu než je tento. Přiložené snímky to prokazují zřetelně.

To je dobré znamení. Nálada i atmosféra byla fantastická, zejména mladí lidé píšně a hudbu zaznívající ze stylově vyvedeného pódia prožívali. Předváděli při tom své vlastní taneční kreace, někdy docela nápadité.

Už také tradičně moderoval celý pořad Ladislav Goral profesionálně, s šarmem a přítom s důvěrnou znalostí vystupujících romských souborů. Netroufám si hodnotit kvalitu těchto vystoupení. Ostatně,

ta je při tomto druhu festivalu spíše zaměřena k pobavení a sám velký prostor neumožňuje špičkové umělecké výkony. Nasazení muzikantů a zpěváků však bylo obrovské bez výjimky u všech souborů.

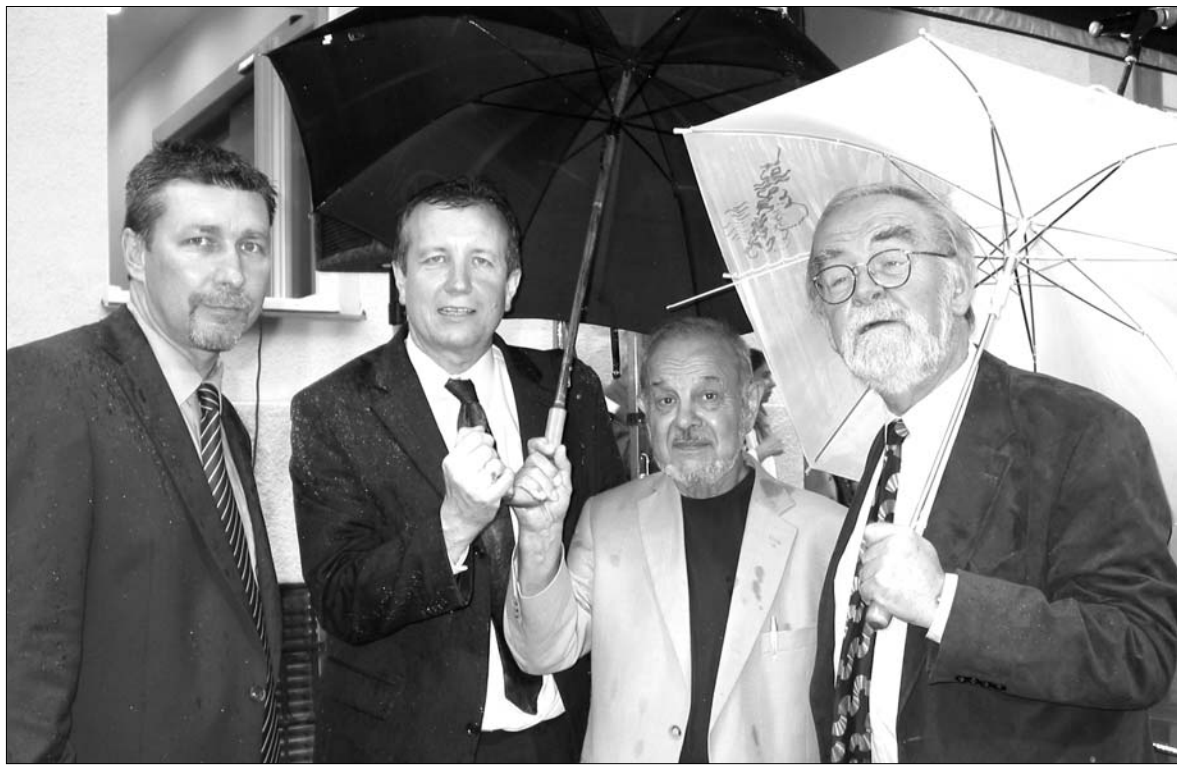
Součástí festivalu byl i dopolední seminář, zabývající se problematikou zaměstnanosti a vytvořeným právním prostředím podle zákona č. 435/2004 Sb. Přednášející Viktor Dobal shledal v tomto zákoně příliš mnoho pochybení, která neumožňují dosáhnout rovnosti v šancích pro každého při získávání zaměstnání. Výsledky práce zaměstnanec agentury místního sdružení Romů představila Veronika Krejčová. V diskusi bylo připomenuto, že v případě přijetí antidiskriminačního zákona, který již vláda předložila parlamentu k projednání a schválení, by ani nově připravovaný zákon o změnách v sociálních dávkách nemusel být tak tvrdý, jak se momentálně jeví. Trocha optimismu neuškodí! (K. H.)

Pohled do amfiteátru v Karviné

Foto: Lubomír Kuzník

Praha otevřela Dům národnostních menšin

Z otevření Domu národnostních menšin v Praze. Na snímku zleva: ředitel zařízení Marcel Stanovský, vedoucí Sudetoněmecké kanceláře v Praze Peter Barton, šéfredaktor RH Karel Holomek a zástupce německé ambasády v Praze Bernd Felgendreher

Foto: dnm

Dům národnostních menšin v rekonstruovaném objektu na Ocelové ulici v Praze, nedaleko stanice metra I. P. Pavlova, byl slavnostně otevřen 21. června. Je to první regulérní zázemí pro spolkový život menšin.

Přestavba naprosto zchátralého objektu stála 54 milionů korun; vláda se na ní podílela 20 miliony,

město Praha 34 miliony. V domě je nyní 24 kanceláří a každá z menšin bude mít jednu. Dále je zde společenský sál, zasedací místnost, kavárna, knihovna a archiv. Mohou se zde konat výstavy a koncerty, pořádát semináře a promítat filmy.

V domě budou zastoupeny tyto menšiny: Maďaři, Němci, Slováci, Poláci, Rusové, Řekové, Srbové,

Ukrajinci, Rusíni a Romové. Lze se nadít, že Dům národnostních menšin přispěje k bohaté spolkové činnosti v Praze i rozvoji kultury menšin zde zastoupených.

Náš redaktor, který byl otevření přítomen, poznamenal, že přší štěstí, když po celou dobu vernisáže hustě přšelo. Doufejme, že tomu tak bude. (red)

Televizní debata o Romech

V ústeckém Činoherním klubu se konala 24. června 2007 veřejná diskuze o Romech. Česká televize odvysílala dvouhodinový pořad v přímém přenosu. Moderátor Václav Moravec si k diskusi pozval členy vlády, vicepremiéra Jiřího Čuneka, ministryni Džamilu Stehlíkovou, hejtmana Ústeckého kraje Jiřího Šulce a další hosty, kteří hovořili z pražského a brněnského studia.

Trochu více zkušený divák postřehl, že diskutující, jako Jiří Čunek (KDU-ČSL) či břeclavský starosta Dymo Piškula (SNK ED), nebyli schopni překročit rámec opakujících se klíčů, stereotypů ani své předsudky vůči Romům, které tvoří základ jejich vztahu vůči nim. Ministryně Stehlíková se zpočátku snažila čelit tlaku moderátora, ostat-

ních diskutujících a negativním reakcím publika, ale pak nastal zlom. Stehlíková si uvědomila, že pokud bude setrvat v pozici objektivního diskutéra, bude „převálcována“ a ztratí mnoho „politických bodů“ pro sebe i Stranu zelených. Naopak trestně stíhaný Čunek si byl vědom toho, jak důležité pro něj je, aby opět zabodoval v „cikánském tématu“ a získal si další podporu veřejnosti.

Přestože sociolog Ivan Gabal důrazně upozorňoval na velice vážná rizika vyplývající ze segregace romského obyvatelstva a agentura Medium předložila výsledky exkluzivního výzkumu veřejného mínění, které naprosto jasně charakterizovaly negativní vztah Čechů vůči Romům, výsledek diskuze byl jasný. Pokud jej budu parafrázovat, je asi

takový: Romové zneužívají sociální systém, nechťejí pracovat, jsou nevzdělání, protože nemají zájem o vzdělání, nedokážou se přizpůsobit okolní společnosti, a to jsou hlavní příčiny jejich problematického postavení ve společnosti.

Čunek v diskusi exceloval ve snaze posílit si přízeň české veřejnosti tvrzením, že sociálně vyloučení (chápej Romové / Cikáni) „nechťejí vylézt z postele“ a jít něco dělat, aby si sociální dávky zasloužili. Naprosto zcela mimo diskusi zůstaly zásadní otázky o tom, kdy a jak stát začne řešit problémy anticikanismu v české populaci, rasové diskriminace, rasového násilí a dalšího porušování lidských a občanských práv příslušníků romské národnostní menšiny v České republice.

Dezider Giňa

Vakeriben pal o Roma andre televizija

Kurke 24. 6. 2007 džalas Ustendar andre televizija duj orengeri diskuzija pal o Roma. Moderatoris Václav Moravec andre diskuzija thodža le vicepremieris Jiří Čunek, la ministriňa Džamila Stehlíková, le šerales khatal Ústengeru regionos Jiří Šulc the mek aver dženen, save vakerenas Prahatar the Brnostar andal o studiji.

Koda ko čepo feder džanel e situacija takoj prindžardža, kaj o Jiří Čunek (KDU-ČSL) the o Dymo Piškulas (SNK ED), čhibalo Břeclavatar, terdžonas pre peskere bila-če dikhibena pal o Roma. E ministriňa Stehlíkovo pes likerelas kolestar, kaj te vakerel pal e čačutni situacija kavke sar hin. Kajča o moderatoris, aver džene the kole, so pre diskuzija dikhenas, pre late but ispidenas u joj prindžardža, kaj kada

nane lačo angle late the angle lakeri sera, Strana zelených. Vaš koda pes scirdla palal, u preačila te vakerel kavke, sar vakerelas anglal. Pre aver sera, o Čunek, saves cirdel e policija, delas дума kavke, kaj pre peskeri sera te chudel so majbuter gadžen.

Hjaba kaj o sociologos Gabal delas дума pal koda, save rizika hin andre Romengeri segregacija, niko lestar nabajinelas. Agentura Medium kerdža investigacija maškar o manuša, u kavke sikadža pre koda, kaj le gadžen hin but negativno pozicija paš o Roma. The kada sas ignorimen, u dijader pes delas дума ča pal koda save o Roma hine nalače. Te phenava bundžandones, ta savoro hin kavke. „O Roma čoren khatal o socialno sistemas, nakamen te kerel buči, hine diline bo nakamen

te sikfol u nadžanen te dživel kavke sar o gadže, u vaš koda len hin problemi andre lengero dživipen.“

O Čunek gefa mek dijader u phendža, kaj kole, so hine pre sera (achaluv o Roma / Cikáni) „nakamen te džal andal o hadžos“ u vare-so te kere vaš koda, kaj chuden o socialna potpori. Absolutnones ačhile pre sera kole phučibena, kana o štatos chudela te prikerel o problemi le anticikanismoha, rasovo diskriminacijaha the rasisticko bilačhipen save hin andre čečhiko populacija, the koda, sar pes phagen o manušane čačipena the občanska slobodi kolenge, ko peren paš e romaňi nacionalno minorita andre Čečhiko republika.

Dezider Giňa

Nevýhodné půjčky bude možné bezplatně vrátit

PRAHA – Lidé, kteří si půjčí peníze s úrokem třeba 160 procent a teprve až potom si uvědomí, že je půjčka nevýhodná, budou mít možnost už od příštího roku právo od smlouvy do dvou týdnů odstoupit. A to bez jakýchkoliv sankcí.

Na nových pravidlech spotřebitelských půjček se v minulých týdnech shodla Rada Evropské komise, letos v říjnu by je pak měla schválit definitivně. Na přelomu roku se má novou směrnicí zabývat Evropský parlament, a pokud by ji schválil, Česko by ji muselo přijmout i do svých zákonů.

Kromě práva na beztestné odstoupení od smlouvy do dvou týdnů má být ve všech zemích zavedena i povinnost jednotného výpočtu celkových nákladů na půjčku včetně všech (ne)viditelných poplatků, takzvaná RPSN. Ta se uvádí v procentech za rok a odráží celkovou

cenu, za jakou si klienti vlastně peníze půjčují. Tato sazba se může u firem specializujících se na takzvané rychlé a diskrétní půjčky pohybovat i přes 400 procent při úvěrech splatných do půl roku, zatímco sazby bank se pohybují kolem 15 až 20 procent.

Problém přitom je, že podle současných předpisů není úplně jasné, co všechno se musí do nákladů počítat. Některé firmy do RPSN třeba nezapočítávají jednorázové poplatky až několik tisíc korun za samotné sjednání smlouvy. „Nový výpočet by se měl směrnicí stanovit tak, aby se vždy a ve všech zemích Evropské unie došlo ke stejnému výsledku,“ uvedla Věra Knoblochová z ministerstva průmyslu a obchodu, která má jednání v Bruselu na starosti.

Samotnou výši úroků či celkových nákladů na půjčku však

Unie omezovat nebude. „Princip je spíše v tom, že lidé mají dostat o půjčkách jasné informace, srovnatelné ve všech zemích Unie, a na jejich základě se pak musí sami rozhodnout,“ uvedla Knoblochová.

Finanční firmy tvrdí, že s novými pravidly nebudou mít problém. „RPSN klientům sdělujeme a možnost odstoupit od úvěru mají také. Nemáme s tím problém,“ uvedl generální ředitel Profirealu David Chour. Podle něj byl největší problém ve směrnicí fakt, že měla omezit sjednávání půjček u zájemců doma. „V posledním návrhu to není,“ řekla k tomu Věra Knoblochová.

Směrnice také předpokládá zprůhlednění podmínek, za jakých lze půjčky předčasně splatit.

MF Dnes 20. června (jaf)

Salesiánské středisko připravuje výstavu o romské kultuře

Salesiánské středisko Štěpána Trochty – dům dětí a mládeže v Teplicích připravuje na červenec velkou interaktivní výstavu o romské kultuře s názvem Světlo v kultuře a historii Romů. Výstavu zahájí 15. července ve 14.30 hod. slavnostní vernisáž v prostorách Evropského školicího centra v Litomyšli.

„Na přípravách nepracovali jen zaměstnanci a dobrovolníci Salesiánského střediska, ale navázali

jsme spolupráci s občanským sdružením Athinganoi, které sdružuje mladé nadané Romy, a s Muzeem romské kultury v Brně,“ uvedl projektový manažer Miroslav Klimeš. Na výstavě budou k vidění fotografie, obrazy, písemnosti, ale i video film, návštěvníci si budou moci přečíst romské pohádky a hlavně poznají romskou kulturu ve všech jejích podobách. Smysem je ukázat také talenty a schopnosti

dětí i dospělých Romů, kteří žijí okolo nás.

Realizaci výstavy finančně podpořilo Statutární město Teplice a Ústecký kraj. Salesiáni tuto výstavu poprvé představili veřejnosti letos v lednu (Všichni čumí, co Romové umí) v Regionálním muzeu v Teplicích.

**Miroslav Klimeš
projektový manažer,
fundraiser**

Divoký romský večer ...

Krásná tanečnice slovenského divadla Romathan

Dokončení ze str. 1

Surmaje, jejímiž rytmy se nechává unášet necelá dvacítka tanečnic a tanečnic ve věku od pěti let. Tanec si nenechává ujít premiér Mirek Topolánek s ministryní Džamilou Stehlikovou, kteří nejprve vše sledují z okna nad schody, aby se pak k všeobecnému veselí vmísili do barevného reje. Diváci se poté vydávají do sálu, který po chvíli praská ve švech. Čas před začátkem představení si mohli krátké prohlídkou fotografií ze sbírek Muzea romské kultury nazvané Krásné časy...? Po nezbytných strkáních se všichni usazují či stojí a na pódium nastupují moderátoři večera: Jana Horváthová, ředitelka Muzea romské kultury, a Richard Samko, redaktor České televize.

Jako první nastupují v tajemné atmosféře umocněné svíčkami a temnou hudbou mladí členové souboru Cikne čhave, kteří ukazují

pradávné putování Romů, které převádějí na cestu za sluncem. Po nich nastupují bouřliví profesionálové z košického divadla Romathan. Toto divadlo je v zemích bývalého Československa jediným romským souborem a je znát, že herci dávají do svého vystoupení celé srdce. Krátká hra, kterou Romathan předvedli, ukazovala běžný život Romů dnešní doby. Příbuzní se vrací ke své rodině z emigrace, kde se jim nedařilo, ale nemají kam jít, protože prodali byt a všechny věci. Do scénky byly zapojeny i tradiční motivy z filmu Cikáni jdou do nebe. Herci z Romathanu dávají hodně na vizuální stránku, a tak se diváci pokochali opravdu nápaditými kostýmy.

Po bouřlivém divadle nastal čas na klidnější okamžiky a na scénu nastupuje známý romský básník a spisovatel Emil Cina, který o sobě prohlašuje, že je černá ovce rodiny,

neboť všichni jeho předci byli handlíři s dobytčím a on píše. Cina zarecitoval v romštině a v češtině svoji báseň Amaro lav (naše slovo), která se jmenuje stejně jako romský časopis, který po listopadu 1989 zakládal. Básník vzpomněl také romistku Milenu Hübschmannovou, která přede dvěma roky tragicky zahynula. „Milena mě naučila – a za to jí tam nahoru moc děkuju –, jaká různá zákoutí může romština mít. A v těch zákoutích hledám svoje verše,“ řekl dojatý Cina.

Po chvíli poezie nastoupili opět Cikne čhave, tentokrát předvedli indickou svatbu. Následovalo rychlé vystoupení legendárního Milana Šenkiho-Korytára a jeho mladé kapely. Večer se chýlil ke konci a řada příšla na hlavní hvězdy večera, zkušené harcovníky ze skupiny Bengas, kteří jak to mají ve zvyku, dali do svého vystoupení vše. Důkazem toho bylo zprvu nesmělé a posléze masové zapojení diváků do produkce a na závěr již tančila polovina diváků. Polovina jen proto, že víc lidí by se na pódium najednou nevešlo. Do tance se zapojili všichni účinkující tohoto večera a na poslední dvě písně se přidal i Mirek Topolánek.

Pořádající sdružení na podporu romské kultury se touto akcí velice dobře uvedlo. My se můžeme nechat překvapit, jak se vyprofiluje – latku nastavilo vysoko. Jedním z ambiciózních plánů nové organizace je vytvořit pražské centrum romské kultury. Podle zakladatelů sdružení má Brno svoje romské muzeum, a tak by Praha měla mít romské divadlo.

**Text a foto
Jiří Salík Sláma**

komentář

Přísné sociální dávky prý budou populární

KAREL HOLOMEK

Ministr Petr Nečas prohlašuje, že podstatně přitvrdí při vyplácení sociálních dávek. *Hospodářským novinám poskytl dne 15. června rozhovor, z něhož se dovídáme, jak si to „přitvrzení“ představuje.*

Člověk, který bude déle než 12 měsíců bez práce, dostane „automaticky“ jen „existenční“ minimum, které bude činit asi 2020 Kč. Na této informaci je zajímavé slovíčko „automaticky“, tedy každý bez pardonu bude takto postižen. Ještě před časem jsem slyšel něco o tom, že se i v takových případech bude rozvažovat, zda dotyčný mohl nebo nemohl práci sehnat, zda neměl objektivní překážky, které mu práci sehnat neumožnily. To teď padá!

V zemi je 380 000 nezaměstnaných, z toho 200 000 déle než rok. Úspora pro stát by zhruba činila něco více než 200 milionů při snížení dávek asi o tisíc korun. Je to dost, nebo málo za cenu drastického snížení životní úrovně? Těm, jichž se to dotkne, je celkem jedno, co stát ušetří, když stejně na jiných stranách vyhadzuje neuvěřitelné miliony, například za mimořádně opulentní odměny našich poslanců, kteří si dají platit kde co rovnou po 10 000, chtělo by se říci za každý prd. Tam by se daly šetřit stovky milionů, kdyby se chtělo, ale ono se tady jaksi nechce. Na chudáka byl vždycky přísnější metr.

Ministr Nečas tvrdí: „Lidem se nelíbí zneužívání sociálních dávek, zásah bude populární.“

Už jsem to řekl stokrát: Když člověku dají práci a zaručí ji, tak jsem pro. Ale tu jistotu, jak už bylo řečeno také stokrát, ministr nikomu nedá. Tu moc nemá ani on. Má moc osekát peníze, tak je oseká. Uvidíme, co to udělá. Už jsem si to slízl na ulici, když mi jeden podobně postižený člověk řekl, že dělám málo pro Romy, když dopustím takovou nespravedlnost.

Něco racionálního v tom hloupém osočení bylo. Člověk ze svých potíží vždy viní toho, koho má po ruce. Na ministra si jednoduše netroufne a jednak je daleko.

Nu, podívejme se na další vymoženosti, ty už jen ve zkratce: – kdo odmítne přijmout nabízenou práci, přijde o dávky,

– dlouhodobě nezaměstnaným mohou být dávky vypláceny jen poukázkami,

– žádná nabízená aktivita (např. rekvalifikace, veřejně prospěšné práce, další vzdělávání) nesmí být odmítnuta jinak budou opět dávky odebrány,

– při krátké nezaměstnanosti budou dávky vyšší až na 60-65 % předchozího platu (pokud lze z platu vycházet), v dalších měsících sníženy na 30 až 32 % atd.

Nakonec jen dodávám: nic proti motivaci sociálních dávek k získávání práce. Mají-li však připravovaná opatření být opravdu motivační a nemají-li vést k dalšímu zblázdňování již beztat dosti chudých lidí, znamená to velkou organizační práci. Její základy musí dát ministerstvo práce a sociálních věcí prostřednictvím příslušných institucí – radnic, nevládního sektoru. Není to tak, že bude zákon a šmytec. Uvidíme, co ministr Petr Nečas má za lubem v tomto směru.

Futsalisté FC Drom Brno na 3. místě na mistrovství ČR

Ve dnech 23. a 24. června se uskutečnilo v Třebíči Mistrovství České republiky (pod hlavičkou ČMFS) ve futsale mládežnických kategorií. V kategorii hráčů do 15 let se zúčastnilo osm družstev, mezi nimi i dva brněnské týmy, které obsadily 3. a 5. místo. Na třetím místě skončil FC Drom Brno, který v boji o třetí místo porazil po penaltovém rozstřelu tým Chánov Chotěboř 6:5. Oporou týmu byli zejména kapitán Ondřej Březina, obránce Tomáš Holub, útočník Josef Bihár a brankář Robert Lakatoš. Na pátém místě se umístil tým B.A.F. Brno. Vítězem se stal slovenský Makroteam Žilina, hrající pod hlavičkou Arsenal Brtnice, který ve finále porazil BOCA Chotěboř 4:0. **Klára Šalleová, DROM**

Nový výzkum Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy o ghettech a „Šmoulotech“ Marné hledání komunity v osidlech segregace

Vybydlené paneláky v Chanově

Foto: www.werder.iglu.cz

Stanovení míry

Projekt Segregace v České republice: stav a vývoj, příčiny a důsledky, prevence a náprava¹⁾ (2007) vychází z předpokladu zvyšující se sociální diferenciace obyvatelstva a rozmanité nabídky bydlení, které zapříčiňují segregaci. Východiskem bylo rovněž přesvědčení, že určitá míra sociálně-prostorové koncentrace přináší nežádoucí společenské důsledky. Cíle projektu byly rozděleny do šesti dílčích celků přinářejících kvantitativní analýzu stavu a vývoje segregace na základě posledních cenů z let 1991 a 2001, kvalitativní šetření zaměřené na identifikaci lokalit, syntézu kvalitativních a kvantitativních poznatků, případové studie, analýzu mechanismů, příčin a důsledků a návrh preventivních a nápravných nástrojů. Ve výsledcích projektu je konstatováno, že „stanovení míry segregace, která již přináší takové negativní důsledky, jímž by měla být věnována pozornost a hledány nástroje k omezení segregace je však obtížnou otázkou“. Překvapivým pro širší publikum je zajisté uplatnění pojmu segregace i pro milionářské satelity, ty různé Šmoulou a Dallasy v okolí našich velkoměst.

Typická romská lokalita neexistuje

Co se týče kvantifikace územní koncentrace, pak „z hlediska typu obce nebo charakteru bydlení nelze určit typickou lokalitu koncentrace romského obyvatelstva. Ve městech se setkáme s většími koncentracemi především v oblastech tzv. vnitřního města, ale i na některých sídlišťích a v periferních částech měst. Významným trendem je postupné vytěsňování sociálně slabšího romského obyvatelstva z vnitřního města směrem do sídlišťích lokalit nebo v případě neplatitů do segregovaných holobytů nebo dalších typů velmi špatného bydlení. Koncentrace Romů nejsou zdaleka jen v urbánních prostorech. Lokality s vysokou koncentrací najdeme např. v tak zvaných vnitřních peri-

feriích nebo v severních výběžcích Česka na Šluknovsku, Frýdlantsku nebo Jesenicku.“

Vliv romské charakteristiky nelze posoudit

V kapitole identifikace je uvedeno, že „základní sídelní lokality s vysokou koncentrací Romů (*dlouhé o originálu ponecháváme – pozn. redakce*) se do významné míry překrývají se ZSJ (základními sídelními jednotkami) s koncentrací sociálně slabého obyvatelstva, a to zejména ve městech. Patří sem však i lokality z hlediska sociálního statusu podprůměrné, nikoliv však patřící mezi sociálně slabé. Mezi ZSJ s vysokou koncentrací Romů však najdeme i takové, jejichž sociální status je průměrný či mírně nadprůměrný (např. Kladno střed). Jde zpravidla o populačně velké základní sídlení jednotky. Vzhledem k agregátnímu charakteru dat nejsme schopni posoudit, jaký vliv mají charakteristiky romské části populace na celkové ukazatele.“

Mediální obraz

Z pohledu identifikace lokalit na základě obsahové analýzy tisku jsou sociálně slabí Romové „představováni jako problém, označováni jako nepřizpůsobivé, popř. problémové obyvatelstvo. V případě Romů a sociálně slabých obyvatel i neromského původu je nejčastějším tématem článků diskuse o existenci ghetta, popř. obavě ze vzniku ghetta. Téměř polovina článků z textů o sociálně slabých Romech píše o existenci nebo vzniku ghetta a patnáct procent článků se zabývá obavami ze vzniku ghetta. Naopak asi desetina článků popírá existenci ghetta nebo jeho utváření v konkrétních případech. Některé domy (ubytovny) bývají nazývány „domy hrůzy“ a v několika případech je používáno přirovnání k Chanovu ve smyslu hrozby ze vzniku podobné lokality rozsáhlé koncentrace... Dalším frekventovaným tématem je nucené vystěhování Romů z centrálních částí měst na okraje měst nebo dokonce za města, a to zpravidla

z důvodů neplacení nákladů spojených s bydlením. Takové řešení je přitom v tisku kritizováno jako nevhodné, neboť koncentrace těchto obyvatel přinese do budoucna mnohem větší problémy. Také se opětovně opakují informace o velmi početných rodinách Romů, které žijí v malometrážních bytech v domech ve špatném fyzickém stavu či nevyhovujících hygienických podmínkách. V tisku se rovněž objevují stížnosti obyvatel neromského původu na chování Romů (např. na nepořádek, hluk, popř. kriminalitu). Diskutována bývá otázka integrace sociálně vyloučených Romů do společnosti a pomoc terénních sociálních pracovníků.“

Případové studie sociálně slabých a Romů, nebo sociálně slabých Romů?

Osm případových studií přináší dvě ukázky lokalit z každé zkou-

mané skupiny. V případě „sociálně slabých“ se jedná o Staré Kročehlavy a Štěpánov v Kladně a sídliště Máj v Českých Budějovicích; v případě „Romů“ je analyzován Přední a Zadní Přívoz v Ostravě a sídliště Chanov v Mostě. Dále jsou zkoumány „sociálně silné“, lokality Malá Šárka v pražských Nebušicích a milionářský „Šmoulov“ v brněnských Ivanovicích, dva případy koncentrace cizinců jsou ilustrovány na ubytovně v Bubenské ulici v pražských Holešovicích a na sídlišti Zlatý vrch v Chebu. Nejzajímavějším se samozřejmě jeví kritérium rozlišení mezi skupinou sociálně slabých a skupinou Romové a charakteristika k těmto dvěma skupinám vybraných lokalit. Jak samotní autoři případových studií „sociálně slabých“ uvádějí, „volba lokalit pro hlubší terénní výzkum byla poměrně obtížná. Ani podrobné statistické sledování, ani výsledky předvýzkumu, ve kterém byli kontaktováni starostové, neidentifikovaly přesvědčivě žádné lokality sociálně slabého obyvatelstva bez většího zastoupení romské populace. Obě zvolené lokality (tj. sídliště Máj a Staré Kročehlavy / Štěpánov) tak mají nižší sociálně-ekonomický status především kvůli silnému zastoupení romské komunity. Zejména na sídlišťích pak zůstávají zachyceni i další (neromští) obyvatelé, kteří nemají možnost se přestěhovat do jiných oblastí města.“

To je ovšem pozoruhodný výrok, zasluhující si více pozornosti: téměř ve všech recentních terénních výzkumech sociálně vyloučených romských či etnicky smíšených lokalit byla vždy zachycena touha jejich obyvatel, ať již se považovali za Romy, Chachary nebo Velkočechy, odstěhovat se pryč „od těch Cikánů“ (tedy vždy těch jiných, těch druhých, co dělají bordel), touha povětšinou nesplnitelná, a to jak kvůli vnějším okolnostem, tak kvůli schopnostní výbavě respondentů. Je

přínejmenším zajímavé, že „zachycenost“ a touhu po vymanění se z prostředí sociálně slabých připisují autoři toliko Neromům.

Romské lokality

Výběr „čistě“ romských lokalit byl dle autorů učiněn podle toho, že „vybrané kvantitativní parametry ukázaly vysokou koncentraci sociálně slabého obyvatelstva (vysoká nezaměstnanost, vysoké sociální dávky) ve strukturálně postižených regionech severních Čech a severní Moravy. Rovněž v předvýzkumu uskutečněném dotazníkové šetření (mezi starosty úřadů pověřených obcí) identifikovalo nejvíce segregovaných lokalit s romským obyvatelstvem v těchto regionech. Proto byly vybrány pro případové studie lokality v severních Čechách (Most-Chanov) a na severní Moravě (Ostrava-Přívoz). Důležitým faktorem pro výběr těchto lokalit byla jejich dostatečná velikost (více než tisíc obyvatel) a koncentrace většího počtu charakteristických znaků sociálně vyloučených lokalit (identifikace starosty i nevládních organizací, vysoká nezaměstnanost, prostorové oddělení, vnímání lokality jako problémové). Ačkoli jsou si lokality v mnoha ohledech podobné, jsou odlišné z hlediska příčin, mechanismů a období vzniku, typu zástavby a umístění ve městě. Most-Chanov je nejznámější koncentrace romského obyvatelstva v Česku, která vykazuje mnoho znaků charakteristických pro ghetta. Ostrava-Přívoz je jedním z představitelů romských lokalit vzniklých v kontextu industriálního městského prostředí.“

Sociálně slabé lokality

Pokud se blíže podíváme na charakteristiku jednotlivých „sociálně slabých“ a „romských“ lokalit, budeme zahlceni termíny a pojmy, pod kterými si můžeme představovat jednotky velmi různorodé, neboť

Pokračování na str. 5

Části lokality v Kladně-Starých Kročehlavech mají dlouhodobě rozkopány ulice, v severní části je pouze pražná cesta, dům ve vlastnictví města na atraktivním místě Kročehlavské ulice je pronajímán soukromé firmě provozující zastavárnu!
Foto: Martin Ouředníček

Dokončení ze str. 4

autoři se vydefinováním terminologie příliš nezabývají. Například o sídlišti Máj autor (Martin Ouředníček) uvádí: „Vznik lokalit a zformování komunity vzájemně nesouvisí. Romové a sociálně slabí přišli až později, původně mělo sídliště jiný účel než kumulovat sociálně slabé. Přisun Romů byl po roce 1990 organizovaný městem, které mělo s jejich původní lokalitou jiné záměry. Druhým mechanismem byl odkup levných bytů na sídlišti Máj restituenty nemovitostí ve vnitřním městě a odsunutí části Romů do levnějších bytů se zdánlivě stejným nebo vyšším standardem. Tím se postupně vytvořila významná koncentrace Romů ve vnitřní části sídliště. V lokalitě jsou nedobrovolně zachyceny i další sociálně slabé domácnosti (nerom-

ské). Navenek komunita komunikuje normálně, neuzavírá se. Cílená komunikace s městem v podstatě chybí – každý spíš čeká, co bude, nikdo není sám aktivní. Na magistrátu působí romský poradce. Komunita sama se nesnaží izolovat od vnějšího světa.“ Tak doufám, že je nám všechno jasné, komunita komunikuje, lokalita je jiná než ta romská původní (asi v Indii), proběhl přísun, nedobrovolně zachyceny jsou neromské domácnosti, ty romské se zřejmě nechávají polapit dobrovolně. Pěkné čtení, ne? Ještě že je na magistrátu romský poradce, jak uvádí studie – jen by bylo zajímavé zjistit, komu a co radí.

Kladno-Staré Kročehlavy / Štěpánov

V případě Starých Kročehlav / Štěpánova je autor (opět Martin Ouředníček) specifičtější: „Výzkum

naznačil, že zde vnitřně konzistentní komunita sociálně slabých neexistuje a pravděpodobně ani roztroušené romské domácnosti přistěhovalé v různých obdobích spolu netvoří výraznou, vnitřně komunikující komunitu. Sociální soudržnost uvnitř lokality je minimální. Komunita mezi dělníky existovala patrně v první polovině minulého století, malá část Romů je sblížena příbuzenskými vztahy. Napjaté vztahy mezi lidmi jsou patrné zejména v domech s nejhorší kvalitou bydlení.“

Most-Chanov

Nyní se věnujme skupině „Romové“ a dle takového hlediska vybraným lokalitám. V případové studii Chanov autoři (Jana Temelová, Jakub Novák) dospěli k následujícímu: „Romské rodiny v Chanově jsou příbuzensky propojeny. Fungují jako rodinné klany, mezi kterými ale nevznikají významnější konflikty. V lokalitě existuje hierarchické uspořádání rodin; movitější romské rodiny – většinou získaly peníze nepoctivě – zneužívají naivnější a chudší rodiny. Například „Romšéf“ nechá za odměnu 500 Kč podepsat smlouvu na mobilní telefon někomu jinému. Ten je šťastný, že dostal 500 Kč, ovšem za dva měsíce po něm operátor vymáhá desetitisíce. Řada Romů je velmi naivních a lehce se dá napálit. Děti z bohatších rodin jsou arogantní a dělají ve škole největší problémy. V rodinných domcích ve starém Chanově bydlí lichváři (přestěhovali se sem ze sídliště). Romové si od nich půjčují, i když vědí, že půjčka je se stoprocentním úrokem, dokonce sami lichváře vyhledávají. Úroveň a způsob života Romů se liší rodina od rodiny. Některé rodiny demolují byty a vyhazují odpadky z okna, jiné domácnosti jsou čisté a uklizené. V posledních dvou desetiletích došlo ke zhoršení vztahů uvnitř komunity.

Malá Šárka, sídliště 145 luxusních vil v Praze-Nebošicích Foto: Luděk Šykora

Lidé se navzájem okrádají, vykrádají si byty a opuštěný byt je do několika dnů zdevastovaný. Dnes se obyvatelé Chanova chovají více individuálně, dříve drželi více pospolu. Na druhé straně svým způsobem žijí chanovští Romové šťastný a spokojený život, bez velkých starostí. Odejít chtějí jen ti, kteří si uvědomují, v jak strašných podmínkách žijí. Zároveň ale mají v Chanově pocit bezpečí a sounáležitosti, protože je jich hodně na jednom místě.“

Ostrava-Přivoz

V případové studii Ostrava-Přivoz jsou již autoři (Temelová, Novák) výrazně kreativní: „Uvnitř komunity fungují silné rodinné vazby. Ostatní formy komunitního soužití (kooptace, solidarita) nejsou rozvinuté. Obyvatelé se soustředí na své individuální zájmy a prospěch. Hlavním spojujícím prvkem je společný způsob života a trávení volného času, které spočívá v poflakování. Mezi členy komunity neexistují žádné závažnější konflikty kromě občasných rvaček spojených s pitím alkoholu. Obyvatelé netvoří vnitřně soudržnou komunitu, neprosazují svoje společné zájmy.“

Ujasnění

Milí čtenáři, již víte, jestli žijete v sociálně slabé či romské lokalitě? Případně v sociálně silném „Dallasu“ či „Šmoulově“ nebo na ubytovně mezi cizinci? Pokud jste to nevěděli, tak doufáme, že vám to ukázky z recenzovaného výzkumu ujasní. Přejí vám hezké, parné léto.

P. S.: Jedna moje přítelkyně podotkla, že užitím termínu „segregace“ pro milionářské satelity dochází k vyprázdňení pojmu, který však má politické dimenze a že si dokáže představit, jak si obce se satelity žádají o dotace z budoucího antisegregačního fondu, aby zlatá mládež mohla jezdit integrovanou dopravou...

Albína Schwartzová

¹⁾ *Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Centrum pro výzkum regionů, Závěrečná zpráva projektu WA-014-05-Z01, leden 2007*

Chanovské děti ve vchodu do panelového domu

Romové v Evropě

Rumunsko II.

Sedmihradsko, země kalderašského krále

Rumunský akademik Viorel Achim datuje počátek etnografického a historického zájmu o Romy v rumunských knížectvích Valachie a Moldavie do čtyřicátých let 19. století. Tento zájem byl vzbuzen intelektuální diskusí týkající se emancipace Romů z podmínek jejich tehdejšího zotročení. Abolicionistické pozice intelektuálů se ukázaly rozhodující při postupném rušení otrokářsko-nevolnického postavení Romů v rodícím se Rumunsku. Poslední abolicionistický (otroctví rušící) zákon byl vydán v letech 1855-1856. Volnost pohybu podnítila exodus Romů do všech sousedních zemí a jeho poslední vlna z přelomu 19. a 20. století je nazývána druhou romskou migrací nebo také „velkou kalderašskou invazí“.

Jiným významným právním aktem byla zemědělská reforma z roku 1864, v jejímž důsledku došlo k založení celých nových cikánských vesnic.

V roce 1918, po I. světové válce, došlo k anexi Sedmihradsko

(Transylvánie), části Banátu a Bukoviny, do té doby součástí Rakouska-Uherska a východní části Moldávie (dnes samostatná Moldavská republika). Tímto se octly další romské skupiny pod jurisdikcí „jednotného“ rumunského státu. V roce 1930 se v prvním cenzu tehdejšího „velkého“ Rumunsku prohlásilo za Cikány 262 501 osob. Jednalo se jednoznačně o nepočtenější romskou populaci v Evropě, která zakládala řadu rodových organizací. Socio-ekonomická situace venkovské romské populace byla dokumentována v sérii etnografických a sociologických studií, které byly vypracovány v rámci Rumunského sociálního institutu (Institut Social Roman).

Během druhé světové války se vyznačoval rumunský fašistický režim maršála Iona Antonesca rasistickou anticikánskou politikou a pokusil se o deportaci velké části romské populace do Transnistrie, Rumunsko okupované západní částí tehdejší sovětské Ukrajiny. Válčný vývoj však deportace, při kterých

zahynuly stovky (tisíce?) Romů zhatil. Tato tragická perioda nebyla doposud řádně historicky prozkoumána a ačkoliv jí věnoval Viorel Achim (1998) celou jednu kapitolu založenou na archivním výzkumu, čekají v archivech nepochybně ještě kvanta materiálů ke studiu.

Komunistická éra může být v Rumunsku rozdělena do dvou period. První lze zhruba vymezit od konce druhé světové války do roku 1965, kdy se ujal vlády Nicolae Ceausescu. A v tomto období byly rozpuštěny romské organizace založené před válkou a Romové byli vyloučeni ze seznamu „spolužitých národností“. Nutno však říci, že násilná kolektivizace rumunského zemědělství přinesla mnoha Romům pracovní příležitosti, byť nijak nezměnila podstatu jejich marginality (jednalo se často o práci v regionech, kde nikdo jiný nebyl ochoten žít).

Po roce 1965 začala být v Rumunsku uplatňována pracovní povinnost v rámci politiky stoprocentní zaměstnanosti. Dekret č. 153 z roku 1970 trestal „sociální parazitismus, anarchismus a deviaci od socialistického způsobu života“ vězením. Ačkoliv dekret nijak jmenovitě nespécifikoval Romy, bylo jasné, kdo nejvíce nevyhovuje vyžadovaným normám. Jediným oficiálním dokumentem týkajícím se

Romská osada obklopená sídlištem ve velmi dezolátním stavu Foto: Karel Cudlín

postavení Romů byla zpráva Sekce propagandy Ústředního výboru Komunistické strany Rumunsku z roku 1983, která vyhodnocovala program integrace Romů daný od roku 1977. Zpráva obsahuje pro tehdejší dobu nepohodlná fakta: přes oficiální stoprocentní zaměstnanost popisuje nezaměstnanost mezi Romy, zvláště pak mezi romskými ženami (48 %), kritizuje Romy za jejich nesocialistické postoje, „sociální parazitismus“, udržování kočovnického způsobu života a vyhýbání se registraci na úřadech.

Jedním z mála veřejných uznání romské identity byl v oněch letech Romský kulturní festival zorganizovaný 8. září 1984 v klášteře

Bisitritza v okrsku Vilcea, kde se pořádaly každoroční poutě. Tyto poutě sloužily „odnepaměti“ jako setkání pro Kalderaše. V roce 1978 zde byl zvolen Ion Cioaba kalderašským králem (bulibašou). Podle Nicolae Gheorga zde byl poprvé veřejně prezentován romský folklor. Následujícího roku byl festival zakázán.

Albína Schwartzová

Zpracováno na základě zdrojů kapitoly: Romania: representation, public policies and political projects, autorů László Fosztó a Marian-Viorel Anastasoae, In: Between past and future, the Roma of Central and Eastern Europe (edited by Will Guy, 2001).

ICN pomáhá neziskovkám již 15 let

Novou knížku Olgy Medlíkové pokřtila při benefiči ICN Štěpánka Duchková
Foto: ICN

Již patnáct let podporuje rozvoj neziskového sektoru v České republice Informační centrum neziskových organizací (ICN), v současnosti největší nezisková organizace s celorepublikovou působností zaměřená na poskytování vzdělávacích služeb a informačního servisu.

Za tyto roky prošlo jejími kurzy a vzdělávacími programy více než 13 tisíc lidí z neziskových organizací. Nejčastěji šlo o kurzy zaměřené na získávání finančních prostředků, tvorbu projektů, řízení organizací a manažerské dovednosti.

Kulaté výročí oslavilo ICN 14. června prostřednictvím benefiční akce, která vynesla více než 100 000 korun od individuálních dárců. Výtěžek z benefice, kterou pořádala správní rada ICN, bude věnován na další rozvoj a provozování vlastních webových stránek neziskovky.cz. Benefice se zúčastnil i americký velvyslanec Richard Graber s manželkou.

Během akce pokřtila svou novou knihu Jak řešit konflikty s podřízenými Olga Medlíková, autorka mnoha odborných publikací z oboru manažerských dovedností.

Kromě vzdělávacích a informačních služeb pro neziskové organizace se ICN dlouhodobě věnuje také propagaci práce neziskových organizací mezi širokou veřejností. Od roku 1998 ICN každoročně pořádá celostátní informační kampaň 30 dní pro neziskový sektor, která je tradičně spojena se zajímavě zpracovanou reklamou, za níž si její tvůrci pravidelně odnášejí ocenění z prestižních soutěží z oboru reklamy. ICN také poskytuje odborné konzultace a nabízí poradenství v oblasti dárcovství a sponzoringu firmám i jednotlivcům.

Marek Šedivý
ředitel ICN, o.p.s.

Jacques s poslancem Paroubkem v pracovní skupině, která bude napříč...

Zelení a ČSSD si vyměňují trička

S naprostým údivem jsem sledovala debatu ve Sněmovně, kterou vedla Kateřina Jacques s mými stranickými kolegy k návrhu zákona o střetu zájmů od poslance Milošlava Kaly (ČSSD) a jejíž část zveřejnila agentura Gita v článku Podle Jacques se ve sněmovně projevil machismus.

„Na úvod, rozumějte tomu správně, Strana zelených a celý poslanecký klub Strany zelených vnímá toto téma jako vysoce závažné. Bylo to jedno z témat, která jsme probírali velmi pečlivě už při přípravě našeho volebního programu a byl to mimo jiné důvod, proč jsme si stanovili poměrně tvrdé etické kodexy pro politiku jak na parlamentní, tak na komunální úrovni,“ prohlásila Kateřina Jacques ve sněmovně a spustila tak diskuzi, v americké politice zvanou „diskuze o charakteru“. „Je skutečně potřeba vést tu diskuzi. Já se do ní velmi angažovaně hlásím.“ A právě nevěcná angažovanost poslankyně Jacques je problém.

Předsdkyně klubu zelených si reakce v diskuzi na závěr vložila jako „machismus a sexismus, který je v kuloárech sněmovny běžný a který byl přenesen na plénum“. Místopředseda sněmovny Zaořálek ovšem upozorňoval v první fázi předsdkyni klubu zelených marně na procedury jednacího řádu, ve sněmovně respektované všemi. I nováčky. Jsem přesvědčena o tom, že kromě machismu a sexismu vybulbalo na povrch i něco jiného. „Strana otevřená ženám“, mám-li citovat oficiální titul Strany zelených, udělený tak jako kdysi Rád Vítězného února.

Jaká trička se budou ve sněmovně rozdávat příště? Foto: zpravy.idnes.cz

Kateřina Jacques jako předsdkyně poslaneckého klubu zelených prezentovala stanovisko klubu k předloženému návrhu zákona. Zákona o střetu zájmů, o kterém zelení hovořili jako o své téměř vlajkové lodi. Zákona, se kterým by neměli mít žádný problém, protože sami jeho dikci naplňují do puntíku a sami jdou i nad jeho rámec. Ale stanovisko zelených k navržené novele zákona bylo pokrytecké a odmítavé. A bylo přesně ve stylu chování zelených ve sněmovně. Nenaštvat svého velkého koaličního bratra ODS. Utahovat si z levé části spektra a pak se divit.

Ale to je v poslední době u zelených běžné. Když referendum, tak v režii ODS, když EU, tak sice občas uděláme na ODS bububu, že dělají v Bruselu České republice ostudu, ale pak si zase vřele stiskneme tlapku. To když antidiskriminační zákon je tak kompromisní. Prostě ožívá chytřá

horáky ze známé pohádky. Trochu zelená a trochu modrá. Neaplaudovala jsem ani Jacques, ani Zaořálovi. (...)

Z článku Anny Čurdové,
poslankyně za ČSSD,
v Britských listech 15. 6. 2007
www.blisty.cz

Poznámka redakce:

V září 2006 velmi svérázným způsobem komunikovali poslanci Strany zelených na dálku s premiérem Jiřím Paroubkem. V parlamentu totiž nosili trička, na kterých měli napsáno, že nejsou Paroubkův hlas pro spolupráci s KSCM.

Letos v červnu během rozpravy před hlasováním o vyjádření nedůvěry vládě ČR předal poslanec Jan Hamáček (ČSSD) zeleným kolegům malý dárek: tričko s nápisem I já jsem Čunkův hlas. Chtěl jim tak připomenout, že svoji podporou vládě na sebe berou odpovědnost za to, že místopředseda české vlády, obviněný z korupce, zůstává ve své funkci.

V pracovních rehabilitačních dílně se připravují na budoucí povolání

Radek Kachyňa a Jan Goga mladší při restaurování kola

Letos v březnu zahájilo Společenství Romů na Moravě (SRNM) projekt Integrace Romů v Olomouckém kraji, který se zaměřuje na sociálně vyloučené Romy v lokalitách Olomoucka, Šternberku a Jesenicka. Zahrnuje čtyři hlavní aktivity: terénní práci, přípravu romské mládeže na střední školy, pracovní přípravu pro dlouhodobě nezaměstnané a volnočasové aktivity pro děti a mládež.

Dílňa neznamená jen práci

V úterý 26. června se na Obecním úřadě v Kobylé nad Vidnávkou schází jeho zástupci spolu s terénními pracovníky, aby přítomným novinářům ukázali pokrok od počátku fungování dílny. S krátkými proslovy se vystřídal programový ředitel SRNM

Michal Kročil, koordinátorka projektu Jitka Zdražilová, vedoucí dílny Rudolf Dubovan a terénní pracovník Gustav Goga. Všichni se shodli na tom, že projekt dílny se rozvíjí správným směrem a našel si místo mezi cílovou skupinou v obci. „Pracující v dílně se učí zacházet s různými druhy elektrického nářadí, osvojují si základní pracovní návyky. Učí se rychle a práce je baví,“ pochvaluje si své svěřence vedoucí dílny Dubovan, bývalý mistr z učiliště.

Koordinátorka Zdražilová zdůrazňuje, že klienti nekončí pouze u práce v dílně a po získání osvědčení se nemusejí vracet domů opět jako nezaměstnaní. „Spolupracujeme s firmami v regionu a hledáme pro ně vhodná pracovní místa. Zatím se

nám podařilo umístit jednoho člověka, ale věřím, že další budou následovat,“ nešetří optimismem. Do dílny dochází v současnosti 10 až 12 pracovníků a pracovník, kteří zde vyrábějí například topírka nebo ve spolupráci s obcí opravují lavičky a dělají dětské hřiště. Díky viditelným výsledkům dílny jsou klienti i lépe vnímáni mezi ostatními obyvateli obce, což přispívá ke zlepšení soužití.

Mít rád svou práci

Po tiskové konferenci se vydáváme do nedaleké dílny. Již z dálky je poznat, že v malém domku se cosi děje. Před dveřmi brousí mladý Rom klády dřeva, ze kterých později vznikají výrobky. Vedle něj je již připraveno hotové hrazení pískoviště a houpačka pro děti. Uvnitř dílny se postarší Jan Goga soustřeďuje na řezání dřeva na topírka. Hotová nám hrdě ukazuje a povídá o svých synech, kteří jsou v dílně zaměstnaní také. Goga by již mohl klidně odpočívat v důchodu, ale nechce zůstat nečinný. „Pracujeme tu se syny, co nám mistr zadá, to uděláme, nebojme se žádné práce. Nejlepší je radost z toho, že naše výrobky lidé používají a jsou s nimi spokojeni,“ chválí si dílnu. Na vedlejšímu ponku brousí loukoťové kolo – symbol Romů – dva mladíci, z nichž jeden je Nerom. V jednu chvíli drží kolo ve vzduchu každým jednou rukou, symbolika jako z filmu.

Klienti docházející do dílny nemají za tuto práci žádnou mzdu. Jedinou

odměnou jim jsou obědy a možnost opravit si vlastní nábytek nebo si vyrobit drobné vybavení bytu. Vedoucí dílny Dubovan chce do budoucna ještě rozšířit sortiment výroby. „Chci je naučit dělat s kovem, papírem a proutím. Navázali jsme spolupráci s nedalekým učilištěm v Lipové, kde mohou získat větší teoretickou základnu o práci s různým materiálem,“ přibližuje plány do budoucna. Podmínkou získání osvědčení je sto hodin strávených v dílně, avšak i poté je potřeba získané dovednosti dále rozvíjet, aby se klienti mohli bez problémů uplatnit na trhu práce. Dílna také pomáhá při výchově mladých Romů, kteří by do ní chodili raději než do školy. „Měli jsme tu případy záškoláctví, kdy romští žáci trávili raději čas v dílně než ve škole, to jsme jim však

rychle zadrželi. Teď o prázdninách mají možnost se věnovat dřevu, jak budou chtít,“ říká Jitka Zdražilová.

Podle Michala Kročila je projekt testem, který pokud vyjde, bude se moci dále rozvíjet. „Máme v plánu postupnou profesionalizaci dílny a do budoucna pomýšlíme na zřízení kamenného obchodu, ve kterém by se prodávaly výrobky z dílny v Kobylé a ze Šternberku, kde již nyní funguje košíkářská a vosková dílna. Obchod by pravděpodobně fungoval v Brně.“

Projekt bere argumenty všem, kdo tvrdí, že Romové „nechtějí pracovat“. V Kobylé je vidět, že pracovat chtějí, a to dokonce zadarmo. Jestli toto není odpověď, tak už nic.

Text a foto
Jiří Salík Sláma

Jan Goga starší při výrobě topírka na sekeru

O phundrado dikhipen hino zoraes kontra le Romenge

Anglo dešefta berša palal phundrila andre societa zoralo anticiganismus, savo mek dži adadžives kerel le Romenge bare pharipena.

Kada nane vareso nevo, bo le anticiganismus hin peskeri džindžardži historija. Anglo duj šel berša, oda nane bari historicko vrama, sas o Roma zoraha perzekujimen angle koda, kaj phirenas. Vaš kada le romane muršen figinenas, le džuvljen the čhavoren tasavenas andro paňi, abo lenge čhingerenas o šere. Čačes, le dešuduj beršengere čhavorengere čhingerenas o šere. Paš e Peršo republika o Roma našmine nas te bešel andro gava the fori, vaš koda phirenas upre tele. Kana sas o protektoratos, ispidle le Romen andro koncentračna lageri andro Lety the Hodonínek. Odarik gele andro plínova komori Osvětimate.

E segregacija chudle le Romenca te kerel o komunisti koleha, kaj len zoraha ispidenas pre aver thana kode, kaj lenge kampelas. Pal o berš 1989 phundrila zoralo rasi sticko bilačhipen, savo sar the angomis, murdardža but romane muršen, džuvljen the čhavoren. E majorita nakamel te akceptinel le Romen sar peskere manušen u te avel len savoro, so lenge perel sar legitimna manušenge andre them. Kada savoro hin thodo andro informaciji pal e situacija le Romengeri, save aven khatal o organizaciji the instituciji kade, the avral. E situacija hin kavke, kaj o gadže nakamen le Romenca jekhetanes te bešel, te kerel buči, te sikfol the te dikhel pes andro phuterde thana.

Kada hin but phares te thovel andre koda sar hin e praktika the

so phenen o zakoni pal o manušane čačipena the občanska slobodi. E integracija šaj pomozinelas te phagel kale problemi, kajča o gadže kada nakamen. U pal kada dikhen o politika, u vaš koda nane lengeri buči kajsi, sar kempel. Pre aver sera, koda so vakarel the kerel o Čunek, o gadže kamen u den les bari zor. U kalestar džal avri koda, kaj e majorita mek nasiklila the naprindžardža o čačuno manušiben avke, kaj korkori te dikhel pre peste. Vaš koda mušinas te fikerel koda, kaj e majorita nane kajsi zorali hoj pestar te čhivel pre sera o anticiganismus. O dešefta palune berša sikaven, kaj la nane dzeka the interesis kada te kerel.

Dezider Giňa

Veřejné mínění zůstává silně protiromské

Na počátku devadesátých let minulého století se ve společnosti otevřely silné protiromské nálady, které se ještě stále nepodařilo ovlivnit tak, aby pro Romy neměly tak drastické důsledky. Nejedná se o nic nového.

Ostrý anticiganismus má dlouhou historii a Romové s ním mají velmi tragické zkušenosti. Ještě před dvěma sty lety, což je z historického hlediska krátká doba, byli kruté trestáni pro potulku. Muže za to věšeli, ženy a děti topili anebo jim sekali hlavy. Ano, dvanáctiletým dětem sekali hlavy. Za první republiky museli Romové kočovat, protože se nesměli usadit v obcích a městech. Za protektorátu šli do koncentračních táborů v Letech a Hodoníně u Kunštátu, kde čekali na transport do plynových komor v Osvětimi.

S vytvářením segregovaných romských ghatt začal komunistický režim, když zahájil přesídlování a řízený rozptyl tzv. „občanů cikánského původu“. Po roce 1989 se otevřelo rasové násilí, jemuž stejně jako v minulosti padli za obět romští muži, ženy i děti. Výsledky různých průzkumů a odborných hodnocení potvrzují, že vše se děje na základě toho, že majoritní společnost odmítá akceptovat Romy jako rovnoprávné občany a romskou populaci považovat za svoji integrální součást. Potvrzují to také průzkumy a hodnotící zprávy mezinárodních organizací a institucí. Zcela jednoduše řečeno: gadžové s námi nechtějí bydlet, pracovat, vzdělávat se ani se setkávat ve veřejných zařízeních.

Problém je v tom, jak takovou praxi sladit se zákony a dodr-

žováním lidských práv a občanských svobod. Integrace by situaci řešila, ale nemá podporu veřejnosti. Podle toho se politici staví k její realizaci. Naopak názory a postoje na tzv. cikánskou problematiku, které zastává vicepremiér Jiří Čunek, mají u veřejnosti silnou podporu. Z uvedeného vyplývá zcela jasný závěr. Dokud se většinová společnost nezačne zabývat sama sebou, svým anticiganismem, není možné dosáhnout zlepšení života Romů v České republice. Prozatím se musíme smířit s tím, že majoritní společnost ještě nedospěla a nedozrála k takové úrovni lidství, aby si svoji obsesi anticiganismem uvědomila. Bohužel uplynulých sedmáct let ukazuje, že jí k tomu schází potřebná vůle a patřičný zájem.

Dezider Giňa

Město bylo na základě posledního přání odsouzenec k smrti nasyceno porcemi pizzy

The Times 11. 5. 2007

Tento poučný a dojemný příběh pro naše čtenáře z Timesů přeložil páter František Lízna, náš dlouholetý přítel a neochvějný příznivce Romů. Vychutnejte si poetiku příběhu s námi.

Philip Workman, než usedl na elektrické křeslo v Tennessee, vyslovil své poslední přání. Žádal, aby jeho poslední jídelní porce, vegetariánská pizza, byla předána jednomu z lidí spících na ulici v Nashville.

Vedení věznic s nejpřísnějším režimem tuto žádost odmítlo s odůvodněním, že se starají pouze o uvězněné ve věznicích a nemají oprávnění vydávat daňových poplatníků poskytovat na charitu.

Aniž by k smrti odsouzený Philip Workman mohl uskutečnit své přání, byl popraven ve středě v ranních hodinách, aniž pozřel pizzu. Dvacet dolarů za zvláštní porci jídla, která je poskytována

odsouzeným k smrti, nebylo vyčerpáno.

Stalo se však, že toto nevyplněné laskavé gesto odsouzenec a možná, že i sama porce pizzy, způsobily, že prostí lidé v Tennessee zareagovali.

Než slunce zapadlo nad Nashvillem a zpráva o posledním přání odsouzenec se městem rozšířila, největší ubytovna pro bezdomovce poslala sto padesát porcí vegetariánských pizz v ceně 1200 dolarů. Šlo o dar padesátileté Donny Spanger a jejího přítele.

Nešlo však jen o ni, kdo takto reagoval. Ostatní, většinou anonymní dárci, rozdali dalších čtyřicet porcí do ostatních příbytků pro bezdomovce v okolí.

Workman v hrobě dosáhl svého. Šlo o 53letého uživatele heroínu. Ten si aplikoval, když se rozhodl přepadnout restauraci se zbraní, aby získal peníze na drogy. Zaměstnanec však uvedl do činnosti bezpečnostní systém

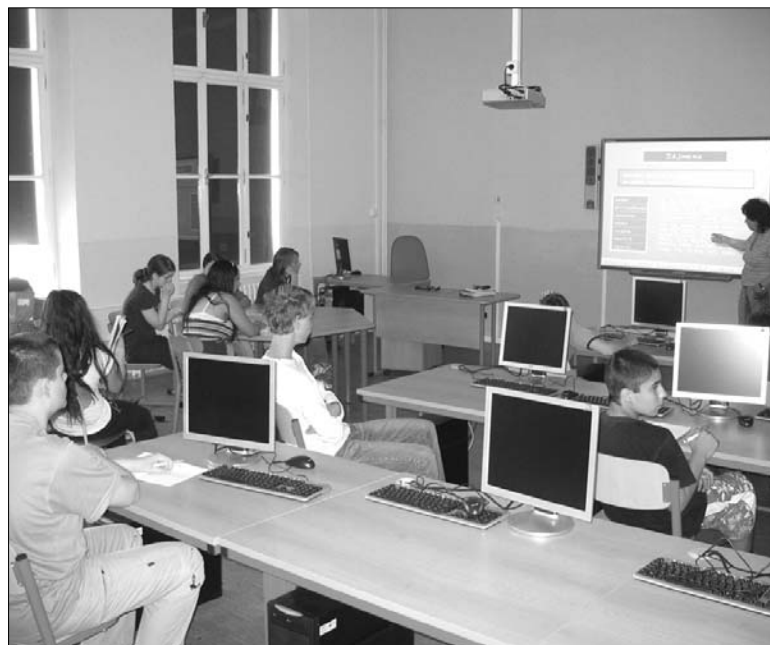
a policie byla okamžitě na místě. Pachatel tvrdil, že zbraň „samovolně“ vystřelila, když ho policista udeřil do hlavy a zasáhla policistu RONALDA OLIVERA do hlavy.

Obhájci odsouzeného argumentovali ve prospěch obviněného, že dle balistické analýzy byl výstřel „dílem náhody“, také se opírali o výrok svědka, který tvrdil, že lhal, když prohlásil, že viděl Workmana střelit na policisty.

Argumentace obhajoby soudce nepřesvědčila a rozsudek trestu smrti nebyl změněn.

Philip Workman se pokusil o dobrý skutek a nikdo mu v tom nevyhověl, řekla paní Spanglerová, která zorganizovala velkou akci. „Vím, že by manžel z toho mohl dostat mrtvici. K nákupu jsem použila částečně kreditní kartu. Také jsem spolehlala na to, že se peníze dodatečně seženou. Pouze jsem cítila, že se něco musí v tomto směru udělat.“

Avas džas sikhľol, čhavore!

Žáci ZŠ Křenová rádi pracují díky projektu Avas džas sikhľol, čhavore!

Na ZŠ a MŠ Brno, Křenová 21 je od listopadu 2006 realizován projekt Avas džas sikhľol, čhavore! (Pojďme se učit, děcka!), který je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR v rámci programu OP RLZ (Operační program Rozvoj lidských zdrojů). Tento projekt umožňuje žákům se sociálním a zdravotním znevýhodněním efektivnější výuku v malých skupinách.

Vladimír Tulka, ředitel školy, k tomu uvádí: „Naším cílem je především zajistit znevýhodněným žákům co nejlepší podmínky pro učení a úspěšné zakončení školní docházky. Tento projekt by měl zvýšit právě u těchto dětí jejich sebedůvěru, zájem o lepší výsledky ve škole a další vzdělávání. Průběh první části realizace projektu ukazu-

je, že výuka v malých skupinách je jednou z mála možností, jak s těmito žáky efektivně pracovat.“

Projekt je určen žákům 6. až 9. tříd. Výuka probíhá ve speciálně vybavených pracovnách s moderní multimediální technikou, tematickou literaturou a didaktickým vybavením. Podle třídních učitelů se práce v malých skupinách dětem líbí, mohou se v hodinách lépe soustředit a realizovat.

Projekt bude pokračovat i v následujícím školním roce a jeho celkové výsledky by měly ukázat, že tento způsob výuky je pro školy tohoto typu východiskem z mnoha vzdělávacích a výchovných problémů.

Hana Hadrabová
koordinátorka komunitního
vzdělávání

Komiksem proti diskriminaci

Komiks líčí strasti mladé Romky Aranky, která vede boj za své uznání a nakonec zvítězí díky svému laskavému srdci Foto: J. S. S.

Občanské sdružení IQ Roma servis (IQRS), které poskytuje sociální, poradenské a vzdělávací služby pro sociálně vyloučenou romskou komunitu, upozorňuje svým celoročním projektem na Evropský rok rovných příležitostí.

Sdružení v rámci projektu vyhlásilo soutěž pro děti ve tvorbě týkat diskriminace v každodenním životě. Právě děti dokáží být velice vnímavé a citlivé vůči křivdám, které se dějí jim nebo jejich rodině a kamarádům, proto dokáží vyjádřit to, před čím dospělí často zavírají oči nebo jsou s tím smířeni. „Přišli jsme za dětmi přímo do škol do tvárné výchovy. Tam jsme s nimi probírali, co jsou vlastně rovné příležitosti. Současně jsme pro ně připravili semináře, kde se učily, jak se takový komiks vlastně dělá.“

vysvětlila ředitelka IQRS Katarína Klamková.

Soutěž se jmenuje Jak to vidím já a výtvoři dětí jsou opravdu originální. Autoři vycházeli ze zážitků ve svém okolí, a tak obrázky s textovými bublinami rozkrývají diskriminaci Romů, tělesně postižených, žen nebo problémy mezi jednotlivými skupinami Romů. Poselství komiksů je vesměs pozitivní a příběhy dopadnou dobře. Hodné Arance dá chlapec přednost před marnivou a zlou blondýnou, olašský chlapec si vezme dívku rumungrů i přes protesty obou rodin.

Děti, které nakreslily nejlepší práce, romské centrum odmění mp3 přehrávači. Vybrané komiksy budou vystaveny ve vzech brněnské hromadné dopravy a v sídlech různých státních institucí a nevládních organizací. (J. S. S.)

Není vám lhostejné dění kolem vás?

Chcete, aby se veřejnost dozvěděla nejen o problémech, které vás trápí, ale také o aktivitách romské komunity ve vašem bezprostředním okolí?

Napište nám!

Muzeum romské kultury

Bratislavská 67, 602 00 Brno, tel.: 545 571 798, 545 581 206,
fax: 545 214 418, gsm: 608 972 782
e-mail: media@rommuz.cz, www.rommuz.cz
MHD: tram 2, 4, 9 zast. Tkalcovská, tram 3, 5, 11 zast. Dětská nemocnice.

Program na červenec 2007

Přechodné výstavy:

Putování

poetické obrazy nedávno zesnulé maďarské
romské insitní výtvarnice Jolán Oláh
výstava trvá do 6. 9. 2007

*Řemesla našich předků / Sikkhardi buti –
sommakuhi buti*

výstava odlehčenou formou prezentuje
tradiční romská řemesla a zaměstnání
a jejich současné modifikace

Stálá expozice:

Příběh Romů (etapa 1945–2005)

na historické ose prezentuje hmotnou
i duchovní kulturu Romů

Otevírací doba:

út–pá 10–18, ne 10–17

V prostorách recepce Muzea romské kultury je otevřen obchůdek, kde lze zakoupit romskou a romistickou literaturu, CD s romskou tradiční i současnou hudbou a také výrobky romských řemeslníků.

antidiskriminace.romea.cz web proti diskriminaci
linka proti diskriminaci volejte **800 220 800**

Najdete nás na nových internetových stránkách SRNM:
www.srnm.cz
/cz/romanohangos.htm

Zapojte se do diskuze na webu, vítáme vaše podněty a připomínky

Redakce Romano hangos hledá
nové romské redaktory, dopisovatele a externí spolupracovníky.
V případě dobré spolupráce možnost navázání pracovního poměru.
Tel.: 545 246 645, e-mail: grafika.rhangos@volny.cz

*Romano hangos vychází nepřetržitě od roku 1999.
Jediné tištěné romské periodikum v České republice.*

Romano hangos si můžete objednat na tel. 545 246 673, e-mail: rhangos@volny.cz

PŘEDPLATNÉ ROMANO HANGOS

Příjmení a jméno:	Ulice, číslo domu:
PSC, místo:	Datum narození:
E-mail:	Telefon:
Název a sídlo peněžního ústavu:	Číslo účtu:
Název organizace:	Adresa:
IČO:	DIČ:
Počet objednaných výtisků:	Od čísla:
Způsob platby: ☐ hotově ☐ bankovním převodem bez faktury; variabilní symbol:	
☐ složenkou ☐ bankovním převodem na fakturu	

Vyplněný formulář zašlete na adresu: Romano hangos, Francouzská 84, 602 00 Brno. IČO: 26908000; Komerční banka Brno-město; číslo účtu: 35-1366180207/0100. Cena ročního předplatného je 200 Kč.

Společenství Romů na Moravě

Francouzská 84, 602 00 Brno
Tel.: 545 246 673, e-mail: srnm@srnm.cz

Vydávání Romano hangos podporuje
Ministerstvo kultury ČR

Konzervatoř Dr. Emila Ščuky

zahajuje činnost od nového školního roku

1. 9. 2007 v Praze

Zájemci o studium se mohou hlásit na adrese: Konzervatoř Dr. E. Ščuky

Václavské nám. 17
110 00 Praha 1

e-mail:

konzervator.escuka@seznam.cz

www: konzervator.escuka.wz.cz

tel.: 224 009 762

mobil: 775 414 510

kontaktní osoba:

Michaela Divoká

I. kolo talentových zkoušek

proběhne 20. 6. 2007

II. kolo talentových zkoušek

proběhne 18. 7. 2007

Bližší informace o obsahu a průběhu talentových zkoušek podáme obratem všem studentům na požádání.

Zájemci o studium se mohou hlásit na tyto studijní obory:

82-44-M/001

Hudba – studium denní 4leté

82-44-N/001

Hudba – studium denní 6leté

82-45-M/001

Zpěv – studium denní 4leté

82-45-N/001

Zpěv – studium denní 6leté

82-47-M/001

Hudebně-dramatické umění – studium denní 4leté

82-47-N/001

Hudebně-dramatické umění – studium denní 4leté

82-47-N/001

Hudebně-dramatické umění – studium denní 4leté

82-47-N/001

Hudebně-dramatické umění – studium denní 6leté

KNIHY NA PRODEJ

Ilona Ferková: ČORDE ČHAVE / UKRADENÉ DĚTI

Dvojazyčná romsko-česká brožovaná kniha vyprávění ženy milující romský jazyk. S předmluvou Mileny Hübschmannové, jež autorce pomohla začít psát.

Cena 35 Kč + poštovné

Ladislav Herák-Arpy: ZA MŘÍŽEMI

(pravdivá zpráva o intrikách a násilí za zdmi věznic)

Zpověď člověka uvězněného ve valdické věznici plná zdrcujících zážitků.

Cena 25 Kč + poštovné

Vydalo Společenství Romů na Moravě

objednávky na telefoním čísle: 545 246 673

nebo na e-mailové adrese: rhangos@volny.cz.

Inzerujte v Romano hangos

celá strana 7 000 Kč

1/2 strany 4 000 Kč

1/4 strany 2 500 Kč

Další formáty dle domluvy: 10 Kč/cm²

Sleva při opakované inzerci na druhé a další vydání je 25 procent

Objednávky na tel. 545 246 673, e-mail: rhangos@volny.cz

Skupina Gulo čar

hledá textaře píšící moderní texty v romštině.

Zájemci pošlejte své nabídky na vladimir.dirida@centrum.cz,
www.gulocar.com

Romské internetové rádio vás pravidelně seznamuje s děním, které se dotýká romské problematiky. Zaposlouchejte se do romských veršů. Ti, kteří věří ve věštby a horoskopy, mohou poznat svůj osud v pořadu věnovaném astrologii a magii. Vysílání je v češtině, romštině a angličtině.

Rádio Rota, V Tůních 11, 120 00 Praha 2
Tel./fax: +420 224 941 945, 7, 8
www.radiorota.cz; e-mail: iveta.demeterova@radiorota.cz